

WERKEN MET DE METHODE ZUGSPITZE

Toelichting voor de docent

VERNIEUWEND

“Ik vind die succesbelevingen, met stempels en al, echt een leuke insteek. Je krijgt er een fris en vernieuwend gevoel bij.”

Citaat deelnemer methodepanel, november 2015

INLEIDING

Met *ZugSpitze* leert de leerling op een leuke en uitdagende manier om zich te redden in de Duitse taal. Doordat het materiaal steeds in kleine stapjes wordt aangeboden, is het meteen duidelijk wat hij aan het leren is. En ook waarom het handig is om dat te kennen en/of te kunnen. Hoe u met *ZugSpitze* werkt, leest u hier.

HET ARRANGEMENT

Met *ZugSpitze* werkt u steeds uit één *Textarbeitsbuch* tegelijk: alle theorie, opdrachten en leesteksten zijn hierin samengebracht. Afhankelijk van het leerjaar waarin wordt begonnen met de lessen Duits en afhankelijk van het schoolniveau, werkt u twee of drie boeken per leerjaar door. Voor het vierde leerjaar vmbo-BK en vmbo-GT is een apart examenkatern beschikbaar. Omdat de methode is ontwikkeld op basis van het ERK en ieder schoolniveau zijn eigen ERK-eindniveau heeft, ziet het arrangement van *ZugSpitze* er als volgt uit:

ERK-DELEN PER SCHOOLNIVEAU							
TEXTARBEITSBUCH	boek 1	boek 2	boek 3	boek 4	boek 5	boek 6	Examendeel
LEERJAAR	1		2		3		4
	2			3			4
VWO(H)	A1	A2	A2	A2+	A2+/B1	B1	n.v.t.
HAVO(V)	A1	A2	A2	A2	A2+	A2+	n.v.t.
VMBO-GT(H)	A1	A1	A2	A2	A2	A2	VMBO-GT
VMBO-BK	A1	A1	A2	A2	A2	A2	VMBO-BK

ERK ALS BASIS VOOR DE METHODE

ZugSpitze is ontwikkeld op basis van het Europees Referentiekader (ERK), waarbij de Taalprofielen 2015 van het SLO als uitgangspunt genomen is. Hierin zijn de leerdoelen van elk ERK-niveau, opgesplitst naar vaardigheid, afzonderlijk beschreven en toegelicht. De boeken van *ZugSpitze* zijn opgedeeld naar ERK-niveau. Iedere leerling start altijd met niveau A1. Het eindniveau aan het einde van leerjaar 3 verschilt per schoolniveau. Zie voor een verdeling en de opbouw van de ERK-niveaus per schoolniveau bovenstaande afbeelding.

OPBOUW VAN EEN SCHRITT

De ERK-leerdoelen (*can-do-statements*) vormen de basis van voor de opzet en de opbouw van de methode. Per hoofdstuk, in *ZugSpitze* een *Schritt* genoemd, staat steeds één leerdoel centraal. Een leerling leert bijvoorbeeld hoe hij zichzelf in het Duits voorstelt, een kaart schrijft of de weg vraagt. Het ERK-niveau en bijbehorende leerdoel is in het boek aan het begin van elke *Schritt* duidelijk beschreven, zodat duidelijk is waar aan gewerkt gaat worden:

A1

Hören | Du kannst andere Personen verstehen, wenn sie sich vorstellen.

Elke *Schritt* begint altijd met een inleidende opdracht, waarin steeds dezelfde hoofdpersonen terugkomen. Deze opdrachten vormen de rode draad in de methode.

Vervolgens oefent een leerling met gevarieerde, contextrijke en realistische opdrachten het te behalen leerdoel. Iedere *Schritt* wordt vervolgens afgesloten met een afsluitende stempelopdracht, waarbij een leerling, of groepje van leerlingen, test(en) of ze het gestelde leerdoel beheersen.

Als een leerling de afsluitende opdracht heeft gehaald, mag hij een stempel bij de docent ophalen. De stempel zet de docent in het stempelvlak bij de opdracht in het boek, of in het ERK-Wanderpass van de leerling. Dit *Wanderpass* is achter in de eerste delen te vinden en uit te scheuren. U kunt het eventueel ook zelf uitprinten. Er is ook een digitale versie van elke *Wanderpass* voor de docent beschikbaar.

AANTAL STAPPEN PER BOEK

Omdat voor elk ERK-niveau precies is vastgelegd welke *can-do-statements* iemand moet beheersen, is duidelijk hoeveel stappen een leerling moet behalen om dat niveau te behalen. Zo zijn voor niveau A1 bijvoorbeeld 32 leerdoelen beschreven. De ERK-leerdoelen per boek, per schoolniveau, zijn als volgt verdeeld:

SCHITTEN PER BOEK							
TEXTARBEITSBUCH	boek 1	boek 2	boek 3	boek 4	boek 5	boek 6	Examendeel
LEERJAAR	1		2		3		4
	2			3			4
VWO(H)	32	26	26	13	10 / 3	13	n.v.t.
HAVO(V)	32	17	17	18	11	12	n.v.t.
VMBO-GT(H)	16	16	13	13	13	13	n.v.t.
VMBO-BK	16	16	11	11	11	11	n.v.t.

Hiermee wordt in een keer duidelijk dat de vwo-leerling (logischerwijs) veel sneller door de stof heen gaat en veel meer leerdoelen/*Schritte* afwerkt dan de vmbo-leerling.

KENNISONDERDELEN

Uiteraard is er naast de ERK-doelen, die zich richten op de vaardigheden, ook uitgebreid aandacht voor kennis die de leerling op moet doen. Grammatica, woordenschat en Redemittel worden uitvoerig aangeboden en regelmatig herhaald. Bijzonder hierbij is dat ze in het teken staan van de te behalen leerdoelen en opgesplitst zijn op ERK-niveau. Zo heeft *ZugSpitze* een eigen ERK-grammatica (zie bijlage) en wordt de woordenschat op ERK-niveau aangeboden, gebaseerd op de indeling van het Goethe Instituut. Daarnaast is er in de methode een woordenboeklijn en een uitspraaklijn verwerkt. Landeskunde komt aan bod in de vorm van een apart hoofdstuk per boek over een Duitstalig land, leuke weetjes en grappige quizvragen.

Q U I Z In welchem Land wird das 'ß' nicht benutzt?
 A In der Schweiz
 B In Deutschland
 C In Österreich

EVEN OP ADEM KOMEN

Net als in het echte leven, kun je natuurlijk niet altijd door blijven lopen. Er is soms ook even de tijd nodig om op adem te komen en te kijken waar de leerling staat. Daarom is er in de boeken regelmatig een *Zwischenstufe* (tussenstop) toegevoegd. Dit is het moment voor de docent om met behulp van de aangeboden kennis- en vaardigheidstoetsen te toetsen of de leerling de stof beheerst.

De leerling vindt hier op zijn beurt een zelftoets, die precies vertelt welke onderdelen je nog herhaald of verbeterd moeten worden voor het behalen van de toets. Ook kan de leerling in de *Zwischenstufe* aan de slag met het *Sprachfest* (een taaltaak) of de *Literatur* (leestekst). Dit zijn onderdelen voor extra uitdaging en verdieping, die u als docent naar eigen inzicht in kan zetten.

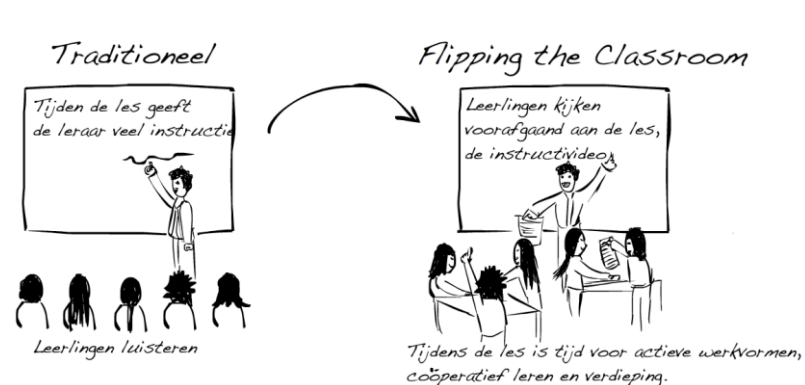
DOELTAAL = VOERTAAL

Alle opdrachten in het boek zijn in het Duits geformuleerd. Op die manier raakt de leerling sneller vertrouwd met de Duitse taal. Daar waar het nodig is, wordt de Nederlandse vertaling te geven. Het enige onderdeel, waarbij de uitleg en opdrachten (bijna) altijd in het Nederlands zijn geformuleerd, is de grammatica.

Er is hierbij wel een duidelijk onderscheid tussen de verschillende schoolniveaus. De vwo-leerling krijgt sneller alles in de doeltaal aangeboden. De vmbo-leerling daarentegen krijgt dit in kleinere stappen aangeboden. In het begin wordt bijvoorbeeld standaard de instructie bij de opdrachten voorzien van een Nederlandse vertaling. Dit wordt naar gelang de leerling verder komt in de methode langzaam afgebouwd. Voor het havo-niveau zit dit er ergens tussenin.

LESGEVEN ZOALS U DAT WILT

Met *ZugSpitze* kunt u zelf bepalen hoe u werkt. Op de klassieke wijze frontaal klassikaal lesegeven is uiteraard mogelijk. Het beschreven leerdoel kunt u inleiden en toelichten, de bijbehorende opdrachten kunnen gezamenlijk met de klas gemaakt worden, waarbij de benodigde uitleg bij de kennisonderdelen door u gegeven kan worden.

Flipping-the-classroom

Het is echter ook mogelijk om via het principe van *flipping-the-classroom* met de methode te werken. Leerlingen bekijken de uitleg bij de opdrachten thuis, maken een aantal opdrachten vooruit en dit wordt besproken in de klas.

Hierdoor is er meer lestijd voor de individuele begeleiding van leerlingen en/of het verder

werken met de methode of andere activiteiten. Dit wordt in *ZugSpitze* mogelijk gemaakt doordat:

- Alle nieuwe kennisonderdelen en de bijbehorende theorie altijd aan het begin van een *Schritt* te vinden zijn.
- De uitleg van de grammatica niet alleen in tekst, maar ook door middel van een alternatieve uitleg in video gegeven wordt.
- QR-codes in het boek het mogelijk maken voor de leerling om video en audio, op elke gewenste plek en tijd af te spelen op hun mobieltje.

Dit maakt het mogelijk om een leerling thuis te laten starten/oefenen met het eerste deel van een *Schritt* en de draad in de klas verder op te pakken.

Coachend lesgeven

Omdat de QR-codes in het boek het mogelijk maken om individueel, zónder computer, video en audio af te spelen. En omdat hiermee de videouitleg bij de grammatica en de ingesproken luisterfragmenten, woordenlijsten, Redemittel en leesteksten afspeelbaar zijn op een mobieltje of tablet, is het mogelijk om leerlingen geheel zelfstandig door de stof heen te laten werken. Als docent kunt u dan elke leerling helpen/ondersteunen op het onderdeel waar de individuele leerling mee bezig is en mogelijkerwijs op vastloopt. Uiteraard vergt dit wel wat organisatie vooraf.

GOETHE-ZERTIFIKAT

Aangezien de methode gebaseerd is op het ERK en er proefexamens voor A1 en A2 worden aangeboden, is het mogelijk om leerlingen, zonder veel extra voorbereiding, klaar te stomen voor het behalen van het Goethe-Zertifikat A1 en/of A2. Zelfs als een leerling Duits niet kiest als eindexamenvak, is het hiermee toch mogelijk dat hij een tastbaar en internationaal erkend certificaat overhoudt aan de jaren dat hij Duits heeft gevolgd.

KLEURGEBRUIK

In de methode is consequent doorgevoerd dat al het leerwerk voor de leerling op een lichtblauwe achtergrond gezet is.

Aufgabe 2 Grammatik: Vraagwoorden

De meest voorkomende vraagwoorden in het Duits zijn:

LERNEN	wo	waar	Wo wohnst du?
	wohin	waar ... heen	Wohin reisen Sie?
	woher	waar ... vandaan	Woher kommt ihr?
	wie	hoe	Wie lautet dein Vorname?
	was	wat	Was macht ihr da?
	wann	wanneer	Wann sind Sie in Köln?
	warum	waarom	Warum bleiben Sie zu Hause?
	welche	welke	Welche Augenfarbe hast du?
	wer	wie	Wer steht da?

Ook een toevoeging van een Lernen-logo, benadrukt dit nog eens. Bovendien wordt aan het eind van de D-toets steeds herhaald wat een leerling precies moet leren voor de toets.

PICTOGRAMMEN

In dit boek worden de volgende pictogrammen gebruikt:

	Eerste opdracht van een Schritt		Groepsopdracht
	Laatste (stempel)opdracht		Klassikale opdracht
	Vaardigheid luisteren		Herhalingsopdracht
	Vaardigheid schrijven		Extra opdracht
	Vaardigheid gesprekken voeren		Opdracht waarbij je het woordenboek nodig hebt.
	Vaardigheid Lezen		Goethe-opdracht
	Vaardigheid spreken		Als je dit ziet staan, weet je dat je de stof moet leren voor het proefwerk. Alles wat je moet leren is in het boek ook herkenbaar aan de blauwe achtergrondkleur.
	Opdracht in tweetallen		

MEER WETEN

- Meer informatie over het ERK kunt u hier vinden: www.erk.nl
- De Taalprofielen van het SLO zijn hier te downloaden: www.slo.nl/organisatie/recentepublicaties/taalprofielen2015/
- Meer informatie over het Goethe-Zertifikat vindt u op de website van het Goethe Instituut: www.goethe.de/ins/nl/nl/ams/lrn/stf.html
- Uitleg over het principe *flipping the classroom* is hier te vinden: www.kennisnet.nl/leren-ict/flipping-the-classroom/

Bijlage: ERK-grammatica *ZugSpitze*

ERK-niveau A1

VMBO-BK: delen 1 en 2

VMBO-GT: delen 1 en 2

HAVO: deel 2

VWO: deel 1

werkwoorden	naamvallen	overig
haben (o.t.t.)	bepaalde en onbepaalde lidwoorden (1e naamval/Nominativ)	
sein (o.t.t.)	bezittelijke voornaamwoorden en <i>kein</i>	hoofdtelwoorden
regelmatige werkwoorden (o.t.t.)	geslachtsregels inclusief woorden op -e, -heit, -keit, -schaft, -ung, -ion	vraagwoorden
regelmatige werkwoorden op -d, -t (o.t.t.)	persoonlijk voornaamwoorden (1 ^e naamval/Nominativ)	Umlaut
regelmatige werkwoorden op -s-klank (o.t.t.)		hoofdletters
stam van een werkwoord		

ERK-niveau A2

VMBO-BK: delen 3, 4, 5 en 6

VMBO-GT: delen 3, 4, 5 en 6

HAVO: deel 2, 3 en 4

VWO: deel 2 en 3

werkwoorden	naamvallen	overig
werden (o.t.t.)		
werkwoorden van modaliteit: dürfen, mögen, sollen (o.t.t.)	zinsontleding	rangtelwoord
dauern, regnen (o.t.t.)	Akkusativ lidwoorden en bezittelijke voornaamwoorden	
voltooid deelwoord zwakke werkwoorden	voorzetsels met 4e naamval	
haben (o.v.t.)		
sein (o.v.t.)		
werkwoorden van modaliteit: können, wollen, wissen, müssen (o.t.t.)		

ERK-niveau A2+

HAVO: deel 5 en deel 6

VWO: deel 4 en deel 5

werkwoorden	naamvallen	overig
werkwoorden van modaliteit (o.v.t.)	voorzetsels met 3e naamval	
zwakke werkwoorden (o.v.t.)	voorzetsels met 3e/4e naamval	
werden (o.v.t.)+ Konjunktiv	persoonlijk voornaamwoord Dativ en Akkusativ	
	Dativ	
	Genitiv	
	der-groep	

ERK-niveau B1

VWO: deel 6

werkwoorden	naamvallen	overig
sterke werkwoorden met een --a of een -e in de stam		meervoud zelfstandige naamwoorden
sterke werkwoorden (o.v.t.)		trappen van vergelijking
werkwoorden met een vaste naamval		voegwoorden
vertaling van 'gaan' zoals in 'ik ga tv kijken'	voorzetsels met 2e naamval	
werkwoordvolgorde in de bijzin	bijvoeglijk naamwoord	
gebiedende wijs	zelfstandig gebruikt bijvoeglijk naamwoord	
Konjunktiv	betrekkelijk voornaamwoord	
	vragend voornaamwoord	
	wederkerend voornaamwoord	